

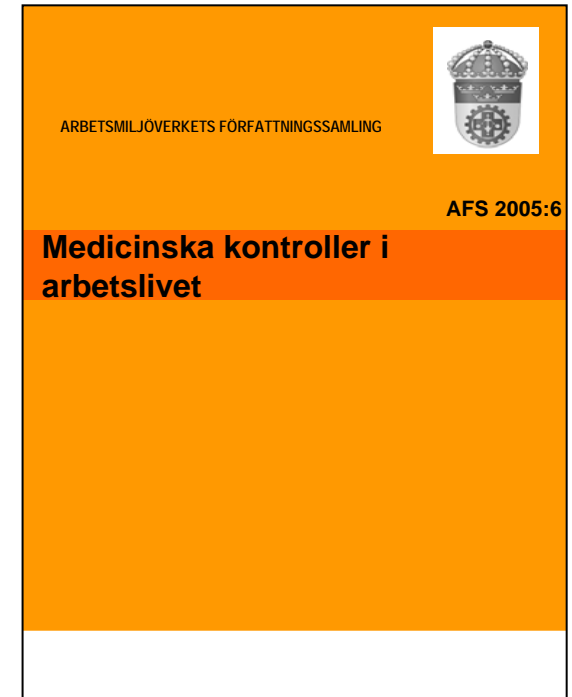
ARBETSMILJÖ
VERKET

Medicinska kontroller i arbetslivet

Medicinska kontroller i arbetslivet

AFS 2005:6

- **Läkarundersökning**
- **Hälsoundersökning**
- **Biologisk exponeringskontroll**
- **Tjänstbarhetsbedömning**

Föreskrifterna gäller från den 1 juli 2005

Varför nya föreskrifter?

Spretigt, svåröverskådligt regelverk

Inga generella regler eller råd om när medicinska kontroller är befogade,

hur man hanterar resultaten,

personalens kompetens, etc.

Det finns behov av kunskapsdokument inom området

Vad ingår i föreskriften?

Definitioner

Medicinska kontroller ska erbjudas om motiverat enligt SAM

Obligatoriska medicinska kontroller

Hantering av resultaten och konsekvenserna av dem

Kompetenskrav på läkarna som genomför kontrollerna

Tydligare regler om läkares anmälan

Medicinska kontroller som ett led i riskbedömningen enligt SAM

3 § När en riskbedömning enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete visar att det är motiverat att genomföra medicinska kontroller av arbetstagarna skall sådana kontroller erbjudas dem av arbetsgivaren.

Till 3§

Medicinska kontroller kan vara motiverade som ett komplement till tekniska eller yrkeshygieniska åtgärder om dessa är eller varit otillräckliga

Otillräcklig effekt av förebyggande arbetsmiljöåtgärder kan föreligga:

- om det inträffar arbetsskador i verksamheten
- om det finns en erfarenhet av att en verksamhet av det aktuella slaget innebär risker för ohälsa och skador

Medicinska kontroller

kan också vara motiverade

- vid nya förhållanden i verksamheten genom förändringar i produktion, arbetsrutiner eller bemanning
- efter olyckshändelser som medfört fysiska eller psykiska belastningar för arbetstagarna

Syften med kontrollerna

- upptäcka tidiga tecken på ohälsa i arbetsmiljön, eller för högt upptag av skadligt ämne
- skydda särskilt känsliga personer från skada
- säkerställa att arbetstagaren har tillräcklig fysisk och/eller psykisk arbetsförmåga när arbetet innebär extrema påfrestningar och risker
- förebygga olycksrisker som betingas av vissa medicinska tillstånd

Medicinska kontroller

Förebyggande genom att

- **risker i arbetet tydliggörs**
- **information kan lämnas om t ex**
 - **arbetsteknik som förebygger risker**
 - **symtom som kan vara tidiga tecken på ohälsa**

Medicinska kontroller, när och hur?

- innan ett nytt arbete påbörjas
- sedan med vissa intervall.
- om det skulle uppträda besvär som kan misstänkas vara relaterade till arbetet.

Kontrollerna bör vara riktade mot effekter av den faktor som medför risker.

Om det uppkommit arbetsrelaterad sjukdom kan arbetskamrater behöva undersökas (jfr SAM 9§).

Råd

om hälsorisker och medicinska kontroller

Kemiska ämnen, damm, biologiska agens, strålning, buller och vibrationer, extremt klimat.

Risker för olyckor, belastningsskador, cancer reproduktionsskador, allergier och vid extrem fysisk eller psykisk belastning.

**Individer och grupper som löper särskilda risker.
Biologisk provtagning som exponeringskontroll.**

Obligatoriska medicinska kontroller

Regler och råd

Bly och kadmium

Kvarts, asbest och syntetiska oorganiska fibrer

Härdplaster

**Mast- och stolparbete, rök- och kemdykning,
dykeriarbete**

**Kontroller skall erbjudas vid
vibrationsexponering
nattarbete**

Koppling mellan sakföreskrifter och medicinska kontroller

Föreskriften om syntetiska oorganiska fibrer:

18 § Arbetsgivaren skall ordna med medicinska kontroller enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter ”Medicinska kontroller i arbetslivet” av arbetstagare som i arbetet exponeras för eldfasta keramiska fibrer, specialfibrer eller kristallina fibrer

Koppling mellan sakföreskrifter och medicinska kontroller forts.

Medicinska kontroller i arbetslivet:

27 § Regler om läkarundersökning gäller när det ställs krav på medicinsk kontroll i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om asbest, kvarts eller syntetiska oorganiska fibrer

Medicinska kontroller i andra föreskrifter

Minderåriga

Arbete med försöksdjur

Mikrobiologiska arbetsmiljörisker – vaccin

Buller – hörselkontroller

Bildskärmsarbete – synkontroll

Laser - ögonundersökning

(Flygpersonal i civilflyget)

Medicinska kontroller i andra myndigheters regler

Joniserande strålning

Livsmedel

Körkort

Flygcertifikat

Säkerhetstjänst i spårbunden trafik

m.m.

7 §

Arbetsgivare skall, när det inte hindras av sekretess eller tystnadsplikt, ta del av resultatet av medicinska kontroller som utförts med stöd av denna föreskrift.

Om resultatet av medicinska kontroller tyder på att arbetet kan bidra till ohälsa, skall arbetsgivaren göra de undersökningar och vidta de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet.

Till 7§

Läkaren är oförhindrad att meddela resultatet av tjänstbarhetsbedömning samt resultatet av biologisk exponeringskontroll.

Läkaren kan också meddela att medicinska kontroller gett anledning att misstänka skadlig inverkan av arbetsmiljön i form av ökade risker för.....

Patienten kan lösa läkaren från tystnadsplikten.

Resultat från medicinska kontroller kan visa på behov av åtgärder för arbetsanpassning.

8 §

Kompetens att bedöma tjänstbarhet har läkare med:

- **Specialistkomp. i yrkesmedicin eller motsvarande**
- **Specialistkomp. inom företagshälsovård**
- **2 års tjänstgöring i FHV + ALI företagsläkarkurs**

I tillämpliga delar :

- **2 års heltidstjänst som skolläkare + kurs i skolhälsovård**
- **Särskild kompetens i dykermedicin**

9-10 §§

Register och rapporter till AV

Arbetsgivaren ska föra register över alla arbetstagare som genomgått med. kontroll enligt dessa föreskrifter

Arbetsgivaren ska sända in sammanställda uppgifter om undersökningar för bly- och kadmiumexponering samt undersökningar för fibrosframkallande damm

11 § Läkares anmälan enl. förordningen

Sjukdomar eller besvär som:

- **indikerar dåliga arbetsförhållanden och rutiner**
- **drabbar många med viss typ av arbete**
- **ökat i frekvens över tid**
- **kan misstänkas ha samband med carcinogener eller mutagener**
- **visar nytt, oväntat eller sällsynt samband med arbetsmiljön**

12-26 § Bly, Kadmium

BLY

Läkarundersökning vart 3e år

fysikaliskt status

blodtryck

protein i urin

bly i blod var 3e mån., intervall beroende av nivå

12-26 § Bly, Kadmium

KADMIUM

Läkarundersökning vart 3e år

fysikaliskt status

blodtryck

njurfunktion

kadmium i blod och urin var 6e mån, ber. på nivå

Risker med bly- och kadmiumexp.

Risker med blyexponering:

- störning vid erytrocytbildning
- påverkan på CNS och perifera nerver
- fosterskador

Risker med kadmiumexponering:

- tubulär njurskada
- osteoporos

Icke tjänstbar

Blyarbete:

Gravida

>2,0 $\mu\text{mol/l}$ i blodet

Störningar i blodbildningen

Njursjukdom

Neurologisk sjukdom

Symtom av blyexponering

Icke tjänstbar

Kadmiumarbete:

>75 nmol/l i blod

>5 $\mu\text{mol/mol}$ kreatinin i urin

Njurskada

Tecken på skada av kadmium

27-34 § Fibrosframkallande damm

Asbest

Kvarts

Vissa syntetiska oorganiska fibrer

Lungauskultation + spirometri, vart tredje år

Lungröntgen, vart sjätte år

Risker med fibrer

Lungfibros
Lungcancer

Riskerna beroende av:

- **< 3 μm i diameter**
- **längd – breddförhållande**
- **eliminationshastighet**

Icke tjänstbar

Fibrosframkallande damm:

Lungsjukdom

Dålig lungfunktion

(Rökning)

32-35 §§ Härdplaster

**Vid nyanställning och vid uppkomna besvär av allt
hårdplastarbete:**

**Allergianamnes, hudundersökning, spirometri,
lungundersökning**

***Tjänstbarhetsbedömning krävs endast vid vissa
hårdplastarbeten***

36-38 §§ Periodisk undersökning

Diisocyanat, cyanoakrylat, vissa organiska syraanhydrider

Heta arbeten när fria isocyanatgrupper kan bildas

undersökning vartannat år
Tjänstbarhetsbedömning

Risker med hårdplastexponering

Kontaktallergi

Slemhinneirritation

Allergisk astma (diisocyanat)

Icke tjänstbar

Härdplast:

Allergi mot diisocyanater

Astma

Nedsatt lungfunktion

(Atopi)

41- 45 §§ Mast- och stolparbete

**Hög höjd >13 meter:
årlig undersökning**

- **fysikaliskt status**
- **ortostatiskt prov**
- **arbets-EKG, intervall beroende av ålder**

Risker med höjdarbete

Stor fysisk belastning

Yrsel

Svårigheter att undsätt vid sjukdom eller skada

Icke tjänstbar

Mast- och stolparbete:

Hjärt- kärlsjukdom

Ortostatism

Mb. Menière

Missbruk

Diabetes

Epilepsi

46 - 51 §§ Rök- och kemdykning

Årlig undersökning

- **Fysikaliskt status**
- **Fysisk arbetsförmåga**
- **Arbets-EKG, intervall beroende av ålder**

Risker med rök- och kemdykning

Fysisk överbelastning

Värmebelastning

Förgiftning

Kvävning

Icke tjänstbar

Rök- och kemdykning:

Gravida

Hjärt- kärlsjukdom

Dålig fysisk arbetsförmåga

Lungfunktionsnedsättning

Ej fullt frisk

Kan ej arbeta lugnt

52 – 56 §§ Dykeriarbete

Undersökningsintervall beroende av ålder

Bör omfatta

Hjärt- lungröntgen

Spirometri

Arbets-EKG

Fysisk arbetsförmåga

Öronundersökning

Risker med dykeriarbete

Lungskador

Skelettsjukdomar

Öronskador

Dykarsjuka

Drunkning

Icke tjänstbar

Dykkeriarbete:

Gravida

Lungsjukdomar

Hjärt- kärlsjukdom

Öronsjukdomar

Tandsjukdomar

57 – 62 §§ Vibrationsexponering

Undersökning vart tredje år

- **Anamnes på vibrationsrelaterade symtom**

För hand- och armvibrationer

- **Undersökn. av kärl, hud, nerver, muskler**

För helkroppsvibrationer

- **Undersökn. av ryggen**

Risker med vibrationsexponering

- **Nervskador**
- **Cirkulationsrubbingar**
- **Skelett och muskelskador**
- **Ryggskador**
- **Hörselskador**

63 – 67 §§ Nattarbete

Undersökning vart sjätte år, beroende av ålder

Anamnes

Fysikaliskt status

Risker med nattarbete

Risker med nattarbete:

- **Olycksrisker**
- **Sömnstörningar**
- **Missbruk**
- **Mag- tarmbesvär**
- **Hjärt- kärlbesvär**

Viktiga förändringar

Generell regel om att utreda behovet av medicinska kontroller

Kompetenskrav för läkarna

Förtydligar läkares skyldighet att anmäla arbetsskador som kan vara av intresse för Arbetsmiljöverket

Samordning av tidsintervall och innehåll

Regler för vibrationsexponerade

Viktiga förändringar forts.

**Vissa förändringar i reglerna för
hårdplastexponerade**

Sänkta biologiska gränsvärden för bly och kadmium

Enbart rullband för rökdykares fystest

Vinster med de nya reglerna

Bättre överblick, kunskaper och kompetens

Definierade begrepp

Medicinska kontroller integreras bättre i det förebyggande arbetsmiljöarbetet

Ökad arbetsmiljörelevans i FHV:s kontroller

Besparing genom bättre samordning av tidpunkter för och innehåll i olika kontroller

Vinster med de nya reglerna forts.

En lättillgänglig kunskapskälla

Ökad säkerhetsmarginal mot arbetsskador på vissa områden

Mer information till inspektionen om brister i arbetsmiljön – genom läkares anmälan?

